



AllesindeWind

Preventief werken aan zelfsturing en EF bij kinderen

Zelfsturing¹ speelt een belangrijke rol bij alles wat je doet, alle taken die je uitvoert. Het is een voorwaarde om te kunnen leren. Kinderen met een goede zelfsturing kunnen beter vriendjes maken, omgaan met teleurstellingen, dingen die ze van tevoren hebben bedacht goed uitvoeren, langere tijd geconcentreerd de aandacht vasthouden en zich minder laten afleiden door allerlei prikkels.

Als kinderen op jonge leeftijd deze vaardigheden goed aanleren, kunnen ze later beter met anderen samenwerken, goede relaties opbouwen, beter op hun gezondheid letten, zelf kinderen opvoeden.

Het stimuleren van zelfsturing door professionals in onderwijs en kinderopvang in een belangrijke opdracht. Bovendien zijn het kinderdagverblijf en de school prima oefenplaatsen. We willen namelijk op verschillende momenten verschillende dingen van kinderen. De ene keer willen we dat ze stil zitten en luisteren naar een verhaaltje dat wordt voorgelezen. Maar buiten op de speelplaats mogen kinderen druk zijn en rennen. Soms moeten kinderen samenwerken en met elkaar overleggen. En weer op een ander moment is het juist de bedoeling dat kinderen zich niet laten afleiden door andere druktemakers. Dat voortdurend moeten schakelen doet een beroep op de zelfsturing van kinderen.

Zelfsturingsvaardigheden zijn bepalend voor hoe een kind zich gedraagt. Pedagogisch medewerkers en leerkrachten ervaren in toenemende mate last van gedragsproblemen bij kinderen in de groep (Oberon, 2018). Ze merken bijvoorbeeld dat ze vaker moeten “optreden”, dat het groepsproces door enkele kinderen verstoord wordt of dat veel van hun aandacht gaat naar ‘lastige’ kinderen. Hun reactie is dan veelal om het probleem bij de desbetreffende leerling aan te pakken (individueel en curatief).

Maar eigenlijk voldoet zo’n aanpak niet. Het is zaak om niet te gaan afwachten tot de problemen zich bij één kind of een groepje kinderen voordoen, maar om die problemen vóór te zijn. Als het om gedrag gaat hebben

alle jonge kinderen iets te leren van de dagelijkse interactie met anderen in een groep.

De aanpak van AllesindeWind

Onze aanpak is ontstaan uit de inzichten van De Kleine Kapitein, destijds door ons ontwikkeld bij Sardes, en heeft een aantal unieke kenmerken.

1. We leren leerkrachten en pedagogisch medewerkers hoe zij executieve functies bij hun kinderen **preventief** kunnen stimuleren. Je moet problemen niet oplossen, maar vóór zijn.

Vanaf een vroeg moment in het leven van kinderen geef je doorlopend aandacht aan zelfsturing. Wij beschouwen het onder de knie krijgen van zelfsturing als één van de basisvaardigheden, waarvan de leerlijn doorloopt tot de jongvolwassenheid.

2. We laten zien hoe je kunt werken aan **groepsdynamiek**: je stimuleert niet alleen de zelfsturing van individuele ‘lastige’ kinderen, maar van alle kinderen in de groep.

Zelfsturing gaat niet alleen om het gedrag van een individueel kind, maar ook om de onderlinge interactie in de groep.

3. Om zelfsturing te oefenen hoef je geen aparte lesmethode in te zetten, maar je kunt het gewoon integreren in je dagelijkse activiteiten.

Aandacht voor zelfsturing hoort onderdeel uit te maken van het reguliere programma.

4. Zelfsturing betekent ook dat kinderen stap voor stap leren zelfstandig te werken. Niet de hele dag door, maar op bepaalde momenten. Daardoor hebben leerkrachten af en toe de handen vrij om in kleine groepjes te werken, juist omdat andere kinderen op een goede manier zelfstandig, geconcentreerd en zelfsturend kunnen werken.

¹ Ook wel executieve functies (EF) genoemd. Hoewel beide termen strikt genomen niet helemaal hetzelfde betekenen, geven

we de voorkeur aan “zelfsturing”, omdat die term meteen een duidelijk beeld oproept.

Preventief werken aan zelfsturing en EF bij kinderen

Een belangrijke 'uitkomst' van zelfsturing is een gezonde en werkbare groepsdynamiek

5. We besteden nadrukkelijk aandacht aan hoe je zelfsturing **praktisch kunt toepassen** in je groep: dat kan op speelse wijze en door middel van samenwerking in thema's en projecten, zonder dat andere ontwikkelingsgebieden (taal, rekenen) buiten de boot vallen.

Spel, drama, muziek, dans, beweging en themaprojecten zijn van onschatbare waarde bij de ontwikkeling van zelfsturing, niet alleen voor de jongste kinderen maar ook ná groep drie.

Ons aanbod

Het professionaliseringsprogramma bestaat uit vier bijeenkomsten van 3,5 uur (kan desgewenst worden aangepast: meer bijeenkomsten van kortere duur).

1. Inleiding op het onderwerp

Wat zijn nu precies Executieve Functies (EF) en wat is zelfsturing? Waarom zou daar aandacht voor moeten zijn? Welke competenties horen daarbij? Wat herkennen cursisten in hun eigen praktijk?

2. De stap van activiteiten doen naar doelen stellen

Welke aspecten van zelfsturing herken je in de spelvormen, samenwerkingsactiviteiten en taakjes die je zelf dagelijks aanbiedt? Welke ontwikkelingsgebieden en welke zelfsturingsdomeinen (en combinaties daarvan) worden door die activiteiten gestimuleerd? Vervolgens laten we zien hoe je planmatig kunt werken aan zelfsturing door uit te gaan van passende doelen.

3. Werken met een eigen casus

In deze bijeenkomst werk je met een zelfgekozen voorbeeld uit je eigen praktijk. Je leert hoe je een kind kunt ondersteunen in zijn zelfsturing. Van het werken met één kind schakelen we over op het werken aan 'potentieel lastige situaties' in de groep. Voor kinderen zijn dit bijvoorbeeld de overgang van de ene activiteit naar een andere, samenwerken of samen spelen, het moment van instructie of activiteiten in de kring.

4. Implementatie en borging

Hoe kun je met je eigen methode werken aan zelfsturing? En hoe kun je ervoor zorgen dat deze aanpak ook breder gedragen wordt in je school of kinderopvangorganisatie. Hoe draag je de ideeën over op andere collega's? Hoe kun je hem verweven met andere ontwikkelingen die plaatsvinden in je organisatie? Hoe wordt de aanpak geborgd?

Opleiding tot interne coach/trainer en ondersteuner

We bieden organisaties de mogelijkheid om een of meer interne coaches/trainers te laten opleiden. In deze opzet geeft AllesindeWind een eerste training aan een groep leerkrachten of pedagogisch medewerkers. Daaraan gekoppeld krijgt de beoogde interne coach een *train the trainers*-opleiding en als onderdeel daarvan tevens een rol in de voorbereiding en uitvoering van de training. Na afloop en bij gebleken geschiktheid kan AllesindeWind een licentie geven, waarmee de interne coach de training mag geven binnen de eigen organisatie. Tevens kunnen we de trainer wegwijs maken in hoe aandacht voor zelfsturing onderdeel kan uitmaken van schoolontwikkeling en schoolbeleid in brede zin, van het schoolbeleid rondom passend onderwijs en samenwerking met externe partijen (ambulante dienstverlening).



Adviseurs jonge kind

Wij zijn **AllesindeWind**, twee onderwijsadviseurs die innovatieve inzichten vertalen naar de realiteit van het werken met jonge kinderen.

Wist u bijvoorbeeld dat wij het onderwerp zelfsturing en executieve functies in Nederland op de kaart hebben gezet?

Wij denken met u mee bij het begeleiden van kinderen op hun reis naar volwassenheid. We doen dit op speelse wijze die hoort bij de wereld van het jonge kind.

Bent u geïnteresseerd in ons aanbod? Neem dan contact met ons op. We komen graag een keer langs voor een vrijblijvende kennismaking of een goed gesprek over zelfsturing.

Lilian van der Bolt
info@lilianvanderbolt.nl

06 - 2258 4046

Jeroen Aarssen
info@jeroenaarssen.nl

06 - 5328 1323

Website: www.allesindewind-jongekind.nl